

Булгаков О.К., к. ф. н., доцент

Харківська державна академія фізичної культури

СУЧАСНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: ДЕЯКІ НАЙВАЖЛИВІШІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ І ГЕНДЕРА

***Анотація.** У статті розглядаються важливі проблеми становлення сучасного інформаційного суспільства, процеси інформатизації і комунікації, процеси соціалізації особи, а також гендерні проблеми, робляться висновки про недостатність розробки даних питань.*

***Ключові слова:** інформатизація, комунікація, суспільство, людина, гендер.*

Сучасний етап розвитку суспільства прийнято вважати етапом становлення інформаційного суспільства, однією з характеристик якого є його глобальний характер. Перше місце серед самих сил, що впливають на людський розвиток, займають процеси інформатизації і комунікації. Людина постіндустріальної епохи проходить школу соціального навчання за допомогою посередника – комп'ютерних технологій, що істотно змінює як спрямованість, так і характер соціалізації [6,7]. На соціальну складову чинить величезний вплив інформаційна сфера. У ході науково-технічного прогресу цей вплив буде і, можна сказати, вже неухильно зростає і грає визначальну роль в розвитку і становленні інформаційного суспільства ХХІ-го ст. Необхідність спеціальної підготовки людини до життя в інформаційному суспільстві особливо підкреслюється в основних документах Всесвітнього саміту по інформаційному суспільству (Женева, 2003 р.; Туніс, 2005 р. та ін.) [1,5].

Особливо відмітимо, що специфічне місце у складі поняття «Інформаційна культура особи» займає досить нове поняття, сформульоване в сучасному суспільстві, – це «інформаційний світогляд». Інформаційний світогляд – це певна система поглядів людини на світ існуючої інформації і місце людини у світі цієї існуючої інформації, що включає цінності, переконання, ідеали, принципи пізнання і діяльності. У вік інформації вона тісно пов'язана із способом життя людини, соціальної групи, суспільства в цілому, їх мотиваціями. Саме це, передусім, визначає успішність їх інформаційної підготовки.

Як відомо, однією із засадничих проблем наук, що займаються вивченням особи, являється вивчення процесу соціалізації, тобто дослідження кругообігу питань, пов'язаних з тим, як і завдяки чому людина стає діяльним громадським суб'єктом [2]. При цьому, мається на увазі, що поняття «соціалізація» ширше традиційних понять «освіта» і «виховання».

Освіта припускає передачу певної суми знань. Виховання розуміється як система цілеспрямованих, свідомо спланованих дій, мета яких – формування у людини певних особових якостей і навичок поведінки. Соціалізація включає і освіту, і виховання, і крім того, усю сукупність стихійних, ніким не запланованих дій, що чинять вплив на становлення особи, на процес асиміляції індивідів в соціальні групи.

Соціалізація особи є процесом формування особи в певних соціальних умовах, процес засвоєння людиною соціального досвіду, в ході якого людина перетворює соціальний досвід у власні цінності і орієнтації, вибірково вводить у свою систему поведінки ті норми і шаблони поведінки, яка прийнята в суспільстві або групі. Норми поведінки, норми моралі, переконання людини визначаються тими нормами, які прийняті в суспільстві.

Традиційно в науковій літературі виділяють наступні стадії соціалізації [4,8]:

1. Первинна соціалізація, або стадія адаптації (від народження до підліткового періоду дитина засвоює соціальний досвід некритично, адаптується, пристосовується, наслідує);

2. Стадія індивідуалізації (з'являється бажання виділити себе серед інших, критичне відношення до громадських норм поведінки). Юнацький вік (18 - 25 років) характеризується як стійко-концептуальна соціалізація, коли виробляються стійкі властивості особи;

3. Стадія інтеграції (з'являється бажання знайти своє місце в суспільстві, «вписатися в суспільство»);

4. Трудова стадія соціалізації (охоплює увесь період зрілості людини, увесь період його трудової діяльності, коли людина не лише засвоює соціальний досвід, але і відтворює його шляхом активної дії на середовище через свою діяльність);

5. Потім трудова стадія соціалізації розглядає літній вік як вік, що вносить істотний вклад до відтворення соціального досвіду, в процес передачі його новим поколінням. Соціалізація особи є процесом формування особи в певних соціальних умовах, процес засвоєння людиною соціального досвіду, в ході якого людина перетворює соціальний досвід у власні цінності і орієнтації, вибірково вводить у свою систему поведінки ті норми і шаблони поведінки, які прийняті в суспільстві або групі. Норми поведінки, норми моралі, переконання людини визначаються тими нормами, які прийняті в конкретному суспільстві.

Ми дозволимо собі, у рамках умов малого об'єму цієї статті, дещо розширити цей ланцюжок соціального становлення людини від моменту народження і до самого кінця його швидкоплинного життя: «Жива істота (момент народження) – Людина (від 2 до 5 років) – Індивід (7 - 12 років) – Індивідуальність (до 17 років) – Особитість – Геній». Абсолютно природньо, що відсоток людей, які проходять через це «сито», нестримно зменшується у

міру збільшення ступені соціалізації власне самих людей. Ця проблема заслуговує, на нашу думку, спеціального додаткового розгляду.

Чи не найважливішим чинником процесу глобальної інформатизації став феномен «цифрового розриву» між різними групами суспільства. Цей розрив, що проявляється в зростаючому гендерному дисбалансі в проблемі «включеності» жінок у використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), стає ключовим аспектом нового етапу розвитку суспільства. Головними гендерними детермінантами інформаційного суспільства є: соціально-культурні бар'єри, що утрудняють безпосередній доступ жінок і ефективне використання ними ІКТ; гендерні аспекти науково-технічної освіти; гендер і професійна підготовка з опанування навичок користування ІКТ; гендерні аспекти мови і ІКТ; гендерний вимір Інтернет-контенту як віддзеркалення потреби жінок систематизувати свої знання і виробляти свої погляди, а також мати можливості їх виражати в інформаційному просторі; гендерна нерівність і чинники вартості підключення ІКТ і мобільності жінок; гендерна сегрегація у сфері зайнятості і так далі.

Усі перелічені проблеми розроблені в літературі недостатньо і потребують ретельного спеціального аналізу.

Тому перспективою подальших досліджень полягає в їх розгляд для галузі фізичної культури і спорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белов, В.А. (2013). В защиту индивидуальности. М.: Магистр, 40 с.
2. Божович, Л.И. (2010). Проблемы формирования личности. М.: МПСИ, 342с.
3. Ворожбитова, А.Л. (2010). Гендер в спортивной деятельности. Учеб.пособие. М. : ФЛИНТА: Наука, 216 с.
4. Десмонд, Моррис (2009). Голый мужчина [пер. с англ. Г. Сахацкого]. М. : Эксмо, 384 с.
5. Коломиец, В.П. (2013). Становление индивидуальности. МГУ, 141с.
6. Москаленко, В.В. (2012). Социализация личности. К.: Высш. шк., 202с.
7. Мудрик, А.В. (2014). Социализация человека. М.: Академия, 304с.
8. Уэбстер, Ф. (2004). Теории информационного общества. М.: Аспект-пресс, 400 с.